

ASPECTE SOCIOLOGICE ALE LOCUIRII ÎN SATUL ROMÂNESC

Trăilă Cernescu, Marilena Gânju, Dorina Tureu

Marile procese economice și sociale din ultimele decenii au influențat profund morfologia celor două tipuri de așezări rurale și urbane, precum și concepțiile teoretice despre acestea, astfel încât tot mai mulți autori își pun o serie de întrebări — de cele mai diverse nuanțe — asupra viitorului lor. După ce cuceririle tehnicii și științei și-au făcut simțită din plin prezența în viața cotidiană a locuitorilor orașelor, asupra viitorului satului și țărănimii au apărut tot felul de speculații mai mult sau mai puțin pesimiste. Nu după mult timp de la pătrunderea rezultatelor științei și tehnicii în sat, agricultura și lumea rurală au început să recâștige teren pe plan politic, economic și social.

Mecanizarea, automatizarea, microelectronica și ingineria genetică au început să influențeze nu numai natura muncii, inclusiv în mediul rural, ci și configurația cadrului construit. Construcțiile (cu precădere locuințele și anexele lor), familia, gospodăria, precum și activitățile agricole ori neagricole specifice mediului rural au o dinamică proprie și vor evolua într-o strânsă interdependență. În condițiile unor cerințe justificate de teren agricol și repartizare judicioasă a forței de muncă, cadrul construit presupune adecvarea la normele pentru construcții și sistematizare a teritoriului.

Procesele de modernizare a comunităților rurale românești acționează atât din interiorul acestora, cât și la nivelul întregii societăți¹. Astăzi „transformarea comunei din unitate administrativă în sistem socio-economic teritorial este stimulată atât prin măsuri economice... cât și prin măsuri complexe de sistematizare rurală”².

Referindu-se la viitorul tipurilor de localități din România tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că „Urbanizarea nu trebuie să însemne concentrarea unui număr mai mare de populație în orașele existente, ci ridicarea condițiilor de viață ale comunelor, ale localităților sătești la nivelul celor din localitățile urbane”³.

Cercetarea sociologică actuală are menirea să abordeze inclusiv implicațiile socio-economice ale transferării în rural a anumitor cuceriri ale urbanismului și acest lucru este foarte important pe linia omogenizării sociale rural-urban.

Normele de sistematizare ne trimit direct ori mediat la spațiul organizat care „trebuie să constituie totodată și o reflectare prin mijloacele

¹ Dumitru Sandu, *Procese de modernizare a comunităților rurale românești*, în „Viitorul social”, mai — iunie, 1983, p. 223.

² *Ibidem*, p. 225.

³ Nicolae Ceaușescu, *Cuplntarea la cel de-al III-lea Congres al consiliilor populare*, București, Edit. politică, 1985, p. 20.

sale specifice a proceselor de viață și a raporturilor sociale pe care le adăpostește". Transformarea continuă a caracterului muncii agricole, tendințele de dezvoltare a industriei mici și a serviciilor în mediul rural, constituie elemente definitorii pentru schimbarea satelor în aspectele lor esențiale, astfel încât acestea să se poată ridica la nivelul orașului, condiții în care însăși tipologia orașului se va preface fundamental.

1. Trecut, prezent și perspectivă în domeniul locuinței rurale

Așezările rurale au constituit principalul tip de localități în care au trăit și muncit românii până către mijlocul secolului al XIX-lea. Așa se explică faptul că „mai mult de 85 % din populația țării a trăit în așezări sătești”⁴ până atunci.

Mutațiile din sfera economiei productive au influențat organizarea socială a populației, inclusiv modul de viață al acesteia.

Cu toate că există unele asemănări între anumite elemente ale mediului de viață din zone geografice mai mult sau mai puțin apropiate⁵, totuși alcătuirea ambianței arhitecturale și urbanistice pe măsura nevoilor sociale — atât a celor de natură practică-utilitară cit și a celor de natură spirituală, capătă cu timpul o personalitate proprie țării care îi dă naștere, proprie modului ei de viață și concepțiilor ei, capătă un stil și o amprentă proprie⁶.

Cercetările socio-arhitecturale au dovedit că elementele locuinței tradiționale au avut roluri funcționale și sociale de mare valoare practică, astfel încât promovarea lor în cadrul locuințelor moderne constituie o necesitate.

Spre mijlocul secolului XX structura fondului de locuințe din mediul rural a suferit o serie de modificări generate de: schimbările din structura economiei, evoluția tehnicii din domeniul construcțiilor, creșterea veniturilor materiale ale populației, schimbări în structura materialelor de construcție utilizate, dezvoltarea industriei bunurilor de uz casnic etc.

Pătrunderea elementelor de noutate în arhitectura satului contemporan cuprinde — în concepția unor specialiști — trei perioade distincte: a. perioada „renovării rurale nesistematizate” (1950—1965); b. perioada „renovării sistematizate” (1965—1974); c. perioada „modernizării sistematizate”⁷. În perioada 1951—1985 în localitățile rurale (fără comunele suburbane) din România au fost date în folosință aproape două milioane de locuințe, fapt ce arată că satele dispun de un important fond locativ relativ nou⁸.

⁴ Grigore Ionescu, *Arhitectura românească, tipologii, creații, creatori*, București, Edit. tehnică, 1986, p. 5.

⁵ De exemplu, tipurile și planurile de case tradiționale din România prezintă unele asemănări cu cele existente în multe țări europene. Cf. Paul Petrescu, în Constantin Joja, *Sensuri și valori regăsite*, București, Edit. Eminescu, 1981, p. 8.

⁶ Marcel Breazu, Anton Moisescu, *Estetica vieții cotidiene*, București, Edit. Științifică, 1966, p. 232.

⁷ Vezi Traian Dinorel Stănculescu, *Valorile culturale în arhitectura satului românesc, în „Viitorul social”, iulie-august 1983, p. 318—319.*

⁸ Cf. *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, 1986, D.C.S., p. 248.

Unele cercetări de sociologie⁹ elaborate într-o serie de sate din România au subliniat atît elementele de noutate la nivelul locuințelor rurale (de exemplu mărime, plan, număr de niveluri, așezare etc.), cit și tendințele viitoare privind dezvoltarea social-economică a localităților rurale, inclusiv a așezărilor periurbane.

Pentru ridicarea nivelului de trai al populației rurale, consiliilor populare le revine o responsabilitate sporită pe linia organizării teritoriului și sistematizării localităților. Cerințele actuale sînt ca în mediul rural să se construiască locuințe cu 2—3 niveluri, condiții în care structura locuințelor va suferi unele schimbări la nivelul elementelor componente.

Noile directive de partid și de stat cer generalizarea acestui tip de proiect și a celui pentru o locuință cu 2—3 niveluri care să permită desfășurarea activității gospodărești cu specific agricol, sporirea suprafeței agricole ce revine comunei, ridicarea calității locuirii.

Construcția locuinței rurale cu etaj în zonele care nu au tradiție pentru o astfel de locuire ridică, așa cum reiese din datele de anchetă*, unele probleme de asimilare și acomodare (în cel mai bun caz). Ridicarea de locuințe cu 2—3 niveluri, indiferent de zona în care se va realiza, dă naștere la reale aspecte sociale, putînd constitui adevărate mutații în ceea ce reprezintă pînă în prezent gospodăria rurală. Arhitectul alături de sociolog se află de această dată într-o situație nouă în care li se cere să „gîndească” o „gospodărie suprapusă sau nu, dar oricum comasată și deci colectivă. Gospodăria și locuința sătenească tradițională și actuală se caracterizează, chiar în cazul „casei înălțate”, prin autonomie totală în folosire (exploatare). Realizarea actualului deziderat privind construcția de locuințe cu etaj la sate afectează tocmai această caracteristică care, desigur, se va schimba mai lent decît construcția în sine, fiindcă ea este de ordin social ține de un cod de locuire, de un mod de viață pe care singure împrejurările materiale nu-l pot schimba automat, de la o zi la alta.

Proiectarea, în mod expres arhitectura, trebuie să răspundă necesității etajării pe 2—3 niveluri a locuinței sătenești, împreună (nu alături) cu gospodăria țărănească. O abordare pripită crează pericolul de a „sparge” unitatea locuire-gospodărie, rezolvîndu-le separat, căutînd pentru fiecare soluții de etajare dictate doar de criteriul economisirii terenului.

Rezultatele preliminare obținute prin ancheta începută în 1986 arată că rezolvarea „în comun”, comasată a anexelor gospodărești ține seama foarte puțin de starea prezentă (fixată într-un mod de locuire), conform căreia în aceste spații, sînt depozitate bunuri (unelte, produse, furaje, animale) în condiții de autonomie și pentru care nu există încă nici rezolvarea tehnică, nici pregătirea populației, aderența pentru o acțiune de depozitare cu caracter colectiv. Sentimentul proprietății particulare pentru bunuri imobile și vii depozitate actualmente în anexe gospodărești cu caracter personal, trebuie luat în seamă de proiectant cu aceeași grijă a respectării sentimentului de individualitate, independență de locuire.

⁹ Colectiv, *Două sate, structuri sociale și progres tehnic*, București, Edit. politică, 1970, cap. III. Tehnica în traiul cotidian; *Satul românesc. Studii*, București, Edit. Academiei 1985, cap. Dezvoltarea sistematizată a mediului rural, factor al creșterii calității vieții, D. Abraham, *Suburbanul ca zonă de tranziție între rural și urban*, în „Viitorul social”, nr. 3/1975.

* Investigația a fost întreprinsă de Laboratorul de studii și cercetări sociologice în anul 1986 în cadrul temei „Cercetări interdisciplinare privind eficiența social-economică a realizării și utilizării locuințelor și fondului locativ în contextul proceselor de dezvoltare în profil teritorial”.

Se știe că o serie de activități de pregătire a hranei animalelor, de pregătire a produselor pentru conservare sau înainte de depozitare se desfășoară în curte (obor, bățatură, grădină etc.). În cazul locuinței cu 2—3 niveluri, curtea va avea cel mai deplin caracter comun. Acest caracter va cere un „comportament de tangență”, de „imediată vecinătate” complet nou pentru că aici se vor desfășura în simultan activități cotidiene.

Alte aspecte sînt legate de clădirea de locuit propriu-zisă și mai ales de modul cum se vor ocupa aceste clădiri relativ înalte. Rămîn de cercetat dacă este mai bine să se preconizeze locuirea unei familii la fiecare nivel, a unei familii pe 2 niveluri, dacă vor fi aceste clădiri locuite de familii înrudite etc. În același timp acest tip de locuire pe 2—3 niveluri implică multe trimiteri la „prelungirile locuinței” pe care în urban le preiau în parte dotările sociale („Nufărul”, „Gospodina” etc.).

Locuirea în clădiri de 2—3 niveluri răspunde principalului ei deziderat — ridicarea calității de locuire a săteanului și în măsura în care beneficiază de o rezolvare igienico-sanitară aferentă clădirii, de comodități și eficiență în încălzirea încăperilor. Lipsite de aceste caracteristici astfel de construcții vor avantaja înfățișarea centrelor de comună, vor mări suprafața terenului agricol, dar pot îngreuna (în cazul ocupanților etajelor 2—3) desfășurarea unor operații de maximă necesitate: (spălatul rufelor cu apă aflată în afara locuinței; încălzitul încăperilor cu combustibilul depozitat, în cel mai bun caz, la subsolul locuințelor sau în anexele din curte; căratul gunoierului menajer, al cenușei în locuri folosite de toți ocupanții clădirii și pe care nu le vor dezafecta servicii specializate; supravegherea animalelor în timpul nopții etc.).

Toate aceste aspecte nu arată decît complexitatea problemei și necesitatea rezolvării acestui deziderat pe baza cunoașterii științifice, interdisciplinare a dinamicii modului de viață și aspirațiilor de locuire ale populației.

2. Rezultate preliminare ale unei cercetări sociologice

Din studiul socio-arhitectural¹⁰ realizat în anul 1986, precum și din alte cercetări sociologice se desprind anumite concluzii preliminare dar relevante privind funcționalitatea locuinței și gospodăriei rurale.

Dezvoltarea și diversificarea producției materiale din România și-a pus amprenta și asupra mijloacelor de individualizare a locuințelor din mediul rural. Astfel, pe lângă individualizarea exterioară au apărut o serie de posibilități de individualizare interioară. Organizarea diferențiată a spațiului interior în funcție de destinația elementelor sale este direct influențată de producția economiei românești (aparate electrocasnice și electronice, mobilă, obiecte de decorațiuni interioare).

● În sfera cerințelor fundamentale ale populației rurale (activități gospodărești, odihnă, somn, luarea mesei, igienă personală etc.) au apărut

¹⁰ „Soluții de clădiri de locuit cu puține niveluri și număr mic de apartamente pentru mediul urban și rural avînd la bază arhitectura românească specifică zonelor respective” realizat de arh. C. Hoinărescu și sociolog Suzana Calciu de la I.P.J. Prahova, sub conducerea I.C.C.P.D.C.; Laboratorul de studii și cercetări sociologice din I.P.C.T. — București a acordat asistența de specialitate, efectuînd în același timp o serie de prelucrări parțiale. În acest material prezentăm numai cîteva din tendințele generale care au rezultat din cercetarea amintită și care sînt incluse în comunicarea: *Aspecte sociologice ale locuirii în mediul rural*, autori: D. Abraham, T. Cernescu, Georgeta Gheorghe, Dorina Turcu.

o serie de nuanțări referitoare la frecvența și modul (individual sau în grup) de utilizare a anumitor încăperi, anotimpul în care acestea sînt utilizate mai mult ori mai puțin.

Suprapunerea mai multor funcțiuni într-o încăpere este apreciată ca reprezentativă pentru modul tradițional de locuire. Spre deosebire de mediul urban unde camera de zi este cea care reunește cele mai multe tipuri de activități ale familiei, în mediul rural bucătăria este încă spațiul cel mai frecvent utilizat de către membrii familiei.

Există deosebiri și în privința naturii activităților și a spațiilor de desfășurare a acestora. Astfel, bucătăria locuinței rurale are de obicei dimensiunile unei camere de locuit, ceea ce permite nu numai desfășurarea unor tipuri de activități cu caracter gospodăresc ci și întrunirea membrilor familiei, odihna nocturnă îndeosebi iarna etc.

● În marea majoritate a cazurilor studiate s-a constatat că populația a trecut de la utilizarea materialelor tradiționale de construcție la utilizarea unor materiale noi, dar nu se poate spune că materialele tradiționale au fost abandonate în întregime. Astfel, se desprinde tendința utilizării materialelor în funcție de partea construcției (fundatie, zidărie, acoperiș etc.) precum și de elementele acesteia (cameră, bucătărie, magazie etc.). Materialele tradiționale mai sînt utilizate încă în mare măsură la realizarea construcțiilor anexe din gospodăriile studiate.

● Numărul mai mare de camere și apariția specializării pe funcțiuni a acestora a dus la apariția unor schimbări în planul casei. Atunci cînd a rămas vechea locuință sau a fost modernizată, apariția unor camere în plus a generat planul în formă de „L”.

● Dezvoltarea activității de proiectare a avut influențe vizibile și asupra locuințelor rurale. Astfel, în mediul rural a început să se dezvolte construcția de case cu structură compactă. Caracteristica principală a acestora o reprezintă dispunerea lor separată față de construcțiile anexe din gospodărie.

● Utilizarea planurilor de locuințe, diversificarea materialelor de construcție, creșterea ritmului de dezvoltare a fondului locativ din mediul rural sînt o parte din factorii care au determinat apariția muncii specializate și calificate în acest domeniu. Cu toate acestea, se impune a fi reținut faptul că în cele mai multe cazuri familia contribuie și prin munca sa efectivă la realizarea locuințelor.

● Creșterea suprafeței locuibile în mediul rural reprezintă un indicator important al calității vieții și al modului de trai, fiind apreciată ca un element de progres apărut în acest domeniu.

● Astăzi se înregistrează tendința construirii în rural a locuințelor cu mai multe camere de dimensiuni mai mici decît în trecut. Scopul acestei schimbări la nivelul compartimentării locuinței îl reprezintă atît diversificarea funcțională a camerelor, precum și nevoia mai mare de personalizare a membrilor familiei (de exemplu, camera cuplului familial, camera elevului mare, camera de zi etc.).

● În privința amplasării s-a constatat că locuințele sînt dispuse în mare parte la stradă, populația satelor încercînd să rezolve rațional ocuparea terenului.

● Realizarea în mediul rural a unui număr sporit de locuințe cu două intrări (o intrare din strada principală și alta care asigură legătura cu lotul personal) constituie o mărturie obiectivă a interesului manifestat de populație pentru sporirea funcționalității acestora.

● Sistemul de încălzire este de tip tradițional, utilizându-se în acest scop sobele de teracotă, tablă și cărămidă.

● Construcțiile anexe, alipite ori izolate de locuință, se prezintă într-o mare diversitate, în funcție de zonele geografice și de tipurile activităților desfășurate în gospodărie.

● O parte din fondul locativ vechi a fost renovat în diverse variante.

● A crescut ponderea locuințelor cu două niveluri în mediul rural.

● Gospodăriile rurale dispun în mare măsură de două bucătării (de iarnă și de vară), ultima fiind amplasată cu precădere în curte.

● Realizarea legăturii locuinței cu exteriorul se face prin unele elemente ale construcției (de exemplu, prispa etc.) care sînt deschise ori închise din considerente funcționale.

● Pivnița și/sau podul — ca elemente funcționale — sînt prezente la majoritatea locuințelor din mediul rural.

● Spațiile de depozitare ocupă suprafețe mari, fapt explicabil prin natura activităților din gospodăriile rurale.

● Suprafața camerei de zi are mărimi diferite pe zone și județe ceea ce reflectă posibile diferențieri la nivelul modurilor de viață.

3. Activități rurale specifice și locuri de desfășurare a acestora

Studiul colectivităților umane din perspectiva unor caracteristici esențiale (de exemplu munca și tehnicile utilizate) ale acestora este în măsură să arate deosebirile ori asemănările existente la nivelul situațiilor obiective.

Indiferent de situarea în spațiu și timp rămîne valabilă afirmația lui S. Mehedinți conform căreia „...pentru a cunoaște și caracteriza un popor nu-i altă cale decît să cunoști...munca sa de creare, începînd de la unelte, scule și tot rostul vieții sale materiale”¹¹.

Studiul muncii omului obișnuit, a „primului venit”, în condițiile unor profunde și revoluționare transformări ale conținutului acesteia, are menirea de a evidenția valențele și resursele creatoare existente în satul românesc.

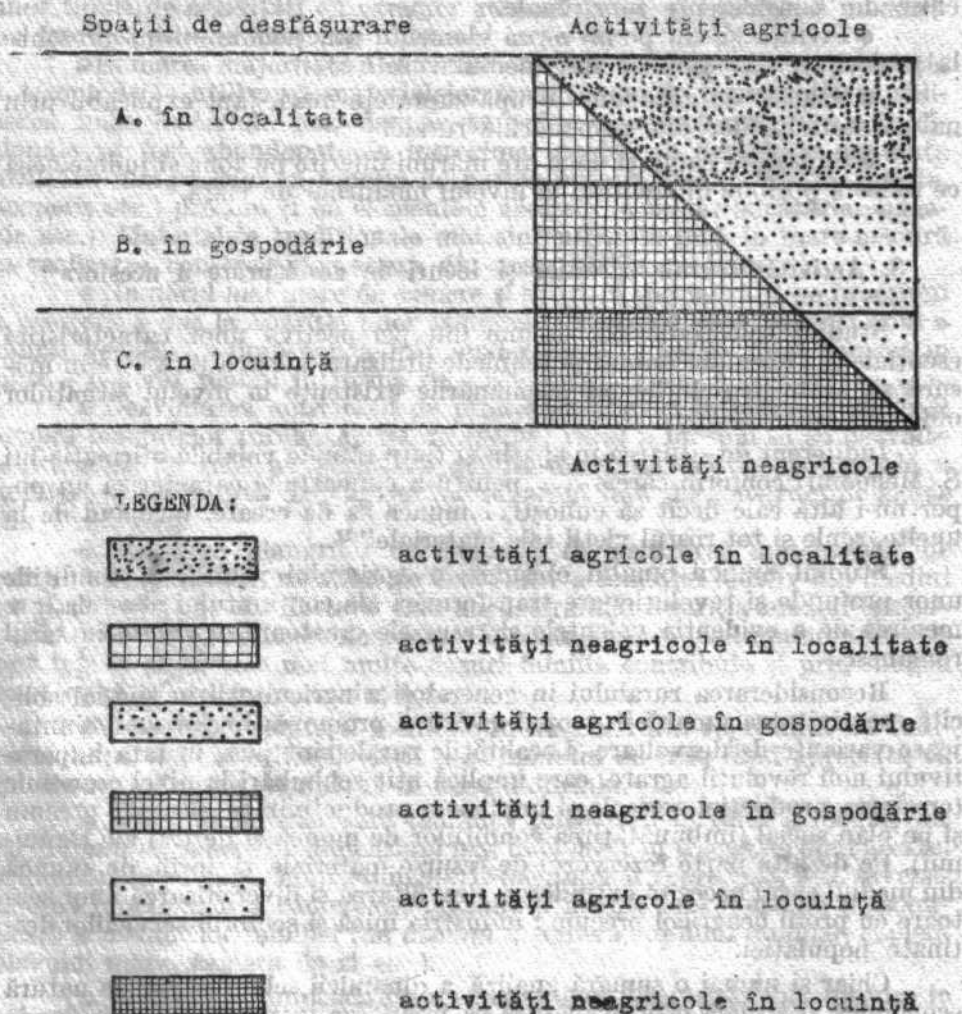
Reconsiderarea ruralului în general și a agriculturii în special solicită creativitatea umană în scopul găsirii și promovării celor mai avantajoase variante de dezvoltare. Localitățile rurale sînt puse în fața imperativului noii revoluții agrare, care implică atât schimbări la nivel economic (creșterea producției agricole și implicit a productivității muncii), precum și pe plan social (îmbunătățirea condițiilor de muncă și de trai ale țărănimii). Pe de altă parte rezervorul de resurse materiale și forță de muncă din mediul rural necesită extinderea, dezvoltarea și diversificarea unor sectoare cu profil neagrîcol precum : industria mică și sectorul serviciilor destinate populației.

Chiar și numai o sumară analiză a dinamicii schimbărilor de natură economică și socială este în măsură să înfățișeze transformările profunde survenite în mediul rural. Schimbarea conținutului muncii din agricultură, ca urmare a proceselor de modernizare și industrializare, punerea bazelor

¹¹ S. Mehedinți, *Caracterizarea etnografică a unui popor prin munca și uneltele sale*, în „Discursuri de recepție la Academia Română”, București, Editura Albatros, 1980, p. 138, Ediție îngrijită de Octav Păun și Antoaneta Tănăsescu.

de dezvoltare a industriei mici și a serviciilor pentru populație, confirmă faptul că ruralul nu se mai confundă cu agricultura.

Din punct de vedere economic se disting două mari grupe de activități practicate în mediul rural: prima grupă subsumează *activitățile cu specific agricol* (din sectorul primar: cultura plantelor, zootehnia, pomicultura etc.), iar a doua grupă cuprinde *activitățile neagricole* (din sectoarele secundar și terțiar). Această structură a activităților specifice pentru localitățile rurale se răsfringe și asupra structurii activităților desfășurate în gospodăria și locuința rurală. Pe baza studiului amintit prezentăm grafic un model de analiză sintetică a activităților din cele două grupe în funcție de locul de desfășurare a acestora.

Operarea distincției între activitățile desfășurate în gospodărie și locuință, pe de o parte, și activitățile desfășurate în localitate, pe de altă parte, ridică o serie de probleme de natură organizațional-administrativă, de proiectare în mediul rural, de schimbare a modului de gândire și viață al populației satelor.

Date fiind condițiile obiective din mediul rural (de exemplu, coeficientul mare de conservatorism, nouitatea serviciilor cu caracter gospodăresc, disponibilitățile sporite ale forței de muncă în gospodărie etc.) este de așteptat ca externalizarea unor activități gospodărești să se facă mai lent la început, aceasta necesitând o publicitate adecvată, precum și o bună funcționalitate a serviciilor. Activitățile desfășurate în locuință și gospodărie determină: a. specializarea spațiilor, b. creșterea responsabilității personale în cadrul grupului restrins (familia) c. sporirea veniturilor personale prin valorificarea muncii în gospodărie, d. scopuri, satisfacții și aspirații personale raportate direct la familie.

Pe de altă parte activitățile ce se desfășoară în afara locuinței și a gospodăriei conduc la: a. extinderea construcțiilor și diversificarea tipologică a acestora, b. creșterea responsabilității personale în cadrul grupului de muncă (echipa, brigada), c. sporirea veniturilor personale prin munca în acord global, d. scopuri, satisfacții și aspirații personale raportate la grupul familial prin intermediul grupului de muncă.

A. *Activitățile agricole desfășurate în localitate* au loc în cadrul C.A.P., a fermelor agrozootehnice, I.A.S. și S.M.A.: acest tip de activități se desfășoară sezonier, înregistrând o participare doar parțială a persoanelor apte de muncă, ca urmare a navetismului populației rurale, determinat de atracția exercitată de oraș. Prin dezvoltarea industriilor locale, a serviciilor și dotărilor culturale în localitățile rurale au luat amploare *activitățile neagricole* care antrenează tot mai mult forță de muncă localnică, modificând structura socio-profesională a populației rurale: apar frecvent familii mixte cu membrii activi ocupați atât în agricultură cât și în industrie, în domeniile deservirii populației, cultural-educative etc.

B. *Activitățile desfășurate în gospodărie* sînt în mod egal agricole și neagricole: membrii familiei se ocupă atât de cultivarea lotului dat în folosință, de creșterea animalelor — în scopul obținerii de produse animaliere și vegetale, cât și de practicarea meșteșugurilor, a unor reparații necesitate de întreținerea inventarului agricol. Aceste activități se desfășoară sezonier și necesită, în cele mai multe cazuri, participarea tuturor membrilor gospodăriei, indiferent de domeniul principal de activitate în care sînt angajați. În acest scop, gospodăria dispune de o serie de construcții anexe destinate adăpostirii animalelor, prelucrării și păstrării produselor agricole obținute, depozitării inventarului agricol. Gospodăria este — în acest caz — o micro-unitate economică.

C. *Activitățile desfășurate în locuință* sînt predominant neagricole, funcția principală a acesteia fiind reprezentată de satisfacerea nevoilor fundamentale ale familiei: odihnă, recreere, somn, joc pentru copii, pregătirea și servirea mesei, relații sociale între membri familiei, petrecerea timpului liber etc. Diversitatea activităților desfășurate în locuință determină delimitarea lor spațială: sufrageria („camera curată”) pentru primirea oaspeților și cazarea lor (este un spațiu de „reprezentare” a gospodăriei, indicînd poziția socio-economică a familiei în cadrul comunității); dormitoarele specializate (părinți /copii), bucătăria (de vară/iarnă) pentru prepararea și servirea mesei, camera pentru păstrarea alimentelor necesare cotidian, baia („camera udă”), pivnița și beciul pentru păstrarea produselor alimentare necesare consumului locatarilor, podul avînd utilizări multiple — depozitare, uscăturul rufelor, protejarea unor animale mici etc. Locuința adăpostește și unele activități meșteșugărești cum sînt țesutul la război, torsul, confectionarea obiectelor de artizanat.

Structura și conținutul activităților din mediul rural vor genera unele schimbări la nivelul pregătirii forței de muncă, aspirațiilor materiale și spirituale ale populației.

Schimbările calitative ce se vor petrece inevitabil în viața economică și socială din rural, se vor reflecta și în cadrul construit, inclusiv în locuință și construcțiile anexe. Cînd Le Corbusier spunea că „A studia locuința omului obișnuit, a « primului venit » înseamnă a regăsi bazele umane, scara umană, necesitatea-tip, funcțiunea-tip, emoția-tip”, semnală de fapt valențele pozitive ale locului unde poate fi găsit esențialul în domeniul locuinței.

Dezvoltarea economico-socială a localităților rurale impune valorificarea maximă a resurselor materiale și umane. Pentru realizarea acestui obiectiv sînt necesare studii competente și minuțioase asupra disponibilităților cit și cu privire la căile optime de dezvoltare a ruralului.